

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2015/1300

(2015. gada 27. marts)

**par atbalsta shēmu, ko īstenojusi Vācija, – atbalsts Vācijas farmācijas uzņēmumiem, kas nonākuši
finansiālās grūtībās, atbrīvojot tos no obligātajām atlaidēm, SA.34881 (2013/C) (ex 2013/NN)
(ex 2012/CP)**

(izziņots ar dokumenta numuru C(2015) 1975)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas tika aicinātas sniegt piezīmes atbilstīgi iepriekš minētajiem noteikumiem ⁽¹⁾ un to piezīmes tika ņemtas vērā,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

- (1) Komisija 2012. gada 24. maijā saņēma sūdzību no kāda Vācijas farmācijas uzņēmuma, kurā tas apgalvoja, ka atbrīvojums no ražotāja atlaides par zālēm, kas saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem piešķirts tā konkurentiem, ir valsts atbalsts.
- (2) Komisija 2012. gada 8. jūnijā iesniedza Vācijas iestādēm sūdzības nekonfidenciālo versiju, lūdzot sniegt piezīmes par sūdzību un papildinformāciju.
- (3) Vācija savā 2012. gada 27. jūlija vēstulē sniedza piezīmes par sūdzību un pieprasīto papildinformāciju. Vācija 2012. gada 31. jūlijā iesniedza savas atbildes nekonfidenciālo versiju. Komisija 2012. gada 24. augustā nosūtīja minēto nekonfidenciālo versiju sūdzības iesniedzējam un jautāja, vai tas vēlas jautājuma turpmāku izskatīšanu, ņemot vērā Vācijas sniegtos paskaidrojumus.
- (4) Sūdzības iesniedzējs aizstāvēja savus apgalvojumus. Savā 2012. gada 26. septembra vēstulē tas sniedza piezīmes par Vācijas iebildumiem. Komisija 2012. gada 21. novembrī iesniedza sūdzības iesniedzēja atbildi Vācijai, un Vācijas iestādes par to sniedza piezīmes savā 2012. gada 13. decembra vēstulē.
- (5) Sanāksme ar sūdzības iesniedzēju notika 2012. gada 6. decembrī.
- (6) Sūdzības iesniedzējs papildinformāciju iesniedza 2013. gada 30. janvārī un 5. aprīlī.
- (7) Komisija 2013. gada 24. jūlija vēstulē informēja Vāciju, ka saistībā ar atbalstu tā nolēmusi sākt LESD 108. panta 2. punktā noteikto procedūru.
- (8) Komisijas lēmums sākt procedūru tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ⁽²⁾. Komisija aicināja ieinteresētās personas sniegt piezīmes par pasākumu.
- (9) Savā 2013. gada 30. septembra vēstulē Vācija sniedza piezīmes par lēmumu sākt oficiālu izmeklēšanas procedūru. Turklāt Komisija saņēma vairākas piezīmes no ieinteresētām trešām personām un arī no sūdzības iesniedzēja.

⁽¹⁾ OV C 297, 12.10.2013., 76. lpp.

⁽²⁾ Skatīt 1. zemspītras piezīmi.

- (10) Šo apsvērumu nekonfidencialās versijas tika nosūtītas Vācijai 2014. gada 6. janvārī, dodot iespēju paust savu viedokli. Vācijas piezīmes tika saņemtas 2014. gada 14. februāra vēstulē.

2. SŪDZĪBA

- (11) Sūdzības iesniedzējs *Allergopharma Joachim Ganzer KG* ir uzņēmums, kas atrodas Rainbekā (*Reinbek*) netālu no Hamburgas, un tas darbojas un specializējas tādu produktu pētniecībā, ražošanā un izplatīšanā, kuri paredzēti alerģisku slimību diagnosticēšanai un terapijai.
- (12) Sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka atbrīvojums no ražotāja atlaides par zālēm, kas piešķirts tā konkurentiem atbilstīgi Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodeksa V daļas 130.a iedaļai, ir valsts atbalsts.
- (13) Turklāt sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka atbrīvojuma saņēmēji ir grūtībās nonākuši uzņēmumi. Sūdzības iesniedzējs norāda, ka pasākums uzskatāms par nelikumīgu darbības atbalstu, jo atbalsts neatbilst juridiskajām prasībām Kopienas pamatnostādnēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai⁽⁹⁾ (turpmāk "pamatnostādnes glābšanai un pārstrukturēšanai").

3. PASĀKUMA APRAKSTS

- (14) Izskatāmais pasākums ir Vācijas shēma, kas paredz piešķirt atbrīvojumu no obligātās atlaides par noteiktām zālēm.

3.1. Veselības apdrošināšanas sistēma Vācijā

- (15) Vācijā ir universāla sistēma ar vairākiem maksātājiem un divu veidu veselības apdrošināšanu: publiskās slimokases (*gesetzliche Krankenversicherung*) un privātā veselības apdrošināšana (*private Krankenversicherung*).
- (16) *Publiskās slimokases* aptver 85–90 % Vācijas iedzīvotāju. Valsts veselības apdrošināšanas sistēma tiek finansēta, apvienojot dalībnieku iemaksas, no vienas puses, un valsts vispārējā budžeta līdzekļus, no otras puses. Katrs dalībnieks un tā darbadevējs maksā procentos izteiktu daļu no attiecīgās personas bruto mēnešalgas, kas veido iemaksu. Procentos izteiktā daļa ir noteikta tiesību aktos, un to vienādā mērā piemēro visiem publiskās slimokases pakalpojumu sniedzējiem. Turklāt valsts iemaksā noteiktu summu ar apdrošināšanu nesaistītiem izdevumiem. Visas valsts sistēmas dalībnieku iemaksas un valsts veiktās iemaksas tiek apkopotas centrālā slimokasē (*Gesundheitsfonds*), ko administrē Federālā apdrošināšanas iestāde (*Bundesversicherungsamt*). Slimokase attiecīgi izmaksā katram publiskās slimokases pakalpojumu sniedzējam vienreizēju summu par katru dalībnieku, kura ir atkarīga no dalībnieka vecuma, dzimuma un veselības stāvokļa.
- (17) *Privāto veselības apdrošināšanu* izvēlas 10–15 % iedzīvotāju. Šāda privātā sistēma tiek finansēta tikai no tās dalībnieku maksātājam prēmijām, pamatojoties uz individuāliem līgumiem ar apdrošināšanas sabiedrībām, kuros ir noteikts aptverto pakalpojumu kopums un procentos izteikts segums, kas savukārt ir atkarīgs no izvēlēto pakalpojumu apmēra un personas riska, kā arī no tā, cik gadu vecumā persona pievienojusies privātajai sistēmai. Prēmijas tiek izmantotas arī uzkrājumu veidošanai, veselības aprūpes izmaksām pieaugot līdz ar apdrošinātās personas vecuma palielināšanos, kā tas ir noteikts tiesību aktos.

3.2. Vācijas tiesību aktos noteiktais atbrīvojums no ražotāja atlaides par zālēm

- (18) Laikā no 2010. gada augusta līdz 2013. gada decembrim farmācijas uzņēmumiem Vācijā bija vispārējs pienākums piešķirt atlaides 16 % apmērā no patentētu recepšu zāļu cenas ārpus fiksēto cenu sistēmas visiem veselības apdrošināšanas pakalpojumu sniedzējiem, t. i., publiskajām slimokasēm un privātajām veselības apdrošināšanas sabiedrībām. Laikā no 2014. gada 1. janvāra līdz 31. martam šādas obligātās atlaides apmērs tika samazināts līdz

⁽⁹⁾ OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp. ("2004. gada pamatnostādnes"). Sākotnēji pamatnostādnes tika piemērotas līdz 2009. gada 9. oktobrim. Tomēr Komisija nolēma pagarināt to darbības ilgumu: vispirms līdz 2012. gada 9. oktobrim (Komisijas paziņojums par darbības termiņa pagarināšanu attiecībā uz Kopienas pamatnostādnēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai, OV C 156, 9.7.2009., 3. lpp.) un tad, ņemot vērā valsts atbalsta modernizācijas iniciatīvu, līdz laikam, kamēr pamatnostādnes glābšanai un pārstrukturēšanai nomainīs jauni noteikumi par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (Komisijas paziņojums par darbības termiņa pagarināšanu 2004. gada 1. oktobra Kopienas pamatnostādnēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai, OV C 296, 2.10.2012., 3. lpp.). 2014. gada 1. augustā stājās spēkā jaunās Pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu nefinanšu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai (OV C 249, 31.7.2014., 1. lpp.) ("2014. gada pamatnostādnes"). Tomēr saskaņā ar jauno pamatnostādņu 137. un 138. punktu gadījumos, kad glābšanas vai pārstrukturēšanas atbalsts ir piešķirts pirms šo pamatnostādņu publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, tas tiek vērtēts, pamatojoties uz pamatnostādnēm, kas bija piemērojamas atbalsta piešķiršanas laikā. Vācija apstiprināja, ka laikā no lēmuma pieņemšanas sākot oficiālo izmeklēšanas procedūru (2013. gada 24. jūlijs) līdz Komisijas galīgā lēmuma pieņemšanai šajā jautājumā jauni atbrīvojumi saskaņā ar valsts shēmu netika piešķirti. Tādējādi tiek piemērotas 2004. gada pamatnostādnes.

6 %, un, sākot no 2014. gada 1. aprīļa, atlaides apmērs tika nedaudz palielināts līdz 7 % (izņemot par ģenēriskām zālēm, par kurām atlaide joprojām bija 6 % arī pēc 2014. gada 1. aprīļa). Tajā pašā laikā farmācijas uzņēmumiem ir pienākums līdz 2017. gada 31. decembrim saglabāt savas cenas līmeni, kāds bija 2009. gada 1. augustā (cenu moratorijs).

- (19) Gan obligātās atlaides (neatkarīgi no tā, cik procentu apmērā) gan cenu moratorijs ir "cenu iesaldēšana" Padomes Direktīvas 89/105/EEK (*) 4. panta 1. punkta nozīmē. Saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 2. punktu dažos gadījumos kādu zāļu tirgošanas atļaujas turētājs var lūgt tiesības uz izņēmumu no cenu iesaldēšanas, ja tas attaisnojams ar "īpašiem apsvērumiem". Tiesa norāda, ka, pamatojoties uz šo pantu, dalībvalstīm visos gadījumos ir jāparedz iespēja pieprasīt izņēmumu (**). Saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem farmācijas uzņēmumi var pieteikties atbrīvojuma saņemšanai (***) no obligātās atlaides, un federālā iestāde – Federālais ekonomikas un eksporta kontroles birojs (*Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle*, turpmāk "BAFA") – pieņem lēmumu piešķirt atbrīvojumu, skatot katru gadījumu atsevišķi.
- (20) Saskaņā ar Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodeksa V daļas 130.a iedaļas 4. punktu un kā sīkāk skaidrots BAFA publicētajā informatīvajā lapā par tās lēmumu pieņemšanas procesu (****), "īpaši apsvērumi" pastāv tad, ja cenu iesaldēšanas dēļ ietekmētajai uzņēmumu grupai (vai atsevišķam uzņēmumam, bet tikai tādā gadījumā, ja tas nav uzņēmumu grupas dalībnieks) veidojas nepieņemams finanšu slogs. Uzskata, ka finanšu slogs ir nepieņemams, ja ietekmētais uzņēmums nevar novērst nelikviditāti ar saviem līdzekļiem, akcionāru iemaksām vai citiem līdzekļiem.
- (21) Saskaņā ar BAFA publicēto informatīvo lapu, pieņemot lēmumu piešķirt atbrīvojumu, tiek ņemti vērā šādi izšķirīgi elementi:
- pamatdarbības peļņa pirms nodokļu samaksas iepriekšējos trīs darbības gados;
 - tas, vai atbrīvojuma saņemšanai pieteikuma iesniedzējs var parādīt savas peļņas un likviditātes attīstības tendences iepriekšējos trīs gados, pamatojoties uz galvenajiem uzņēmējdarbības rādītājiem (piem., peļņas daļa pirms procentu un nodokļu samaksas, pašu kapitāla atdeve, pašu kapitāla attiecība pret parādu, likviditātes attiecība pret parādu), un paskaidrot, kā cenu iesaldēšana ietekmējusi šos rādītājus;
 - tas, vai pieteikuma iesniedzējs var parādīt, kādu papildu slogu uzņēmumu grupai/ uzņēmumam rada cenu iesaldēšana, pamatojoties uz tādiem pierādījumiem kā faktiski jau samaksātā atlaižu summa;
 - pieteikuma iesniedzēja vispārējā finanšu un saimnieciskās darbības stāvokļa novērtējums, ņemot vērā ne tikai ieņēmumu/peļņas stāvokli, bet jo īpaši aktīvus un likviditāti. Šim nolūkam pieteikuma iesniedzējs iesniedz retrospektīvu naudas plūsmas pārskatu, perspektīvu naudas plūsmas pārskatu (finanšu plānu), likviditātes plānu turpmākajiem trīs gadiem un īstermiņa finanšu plānu turpmākajiem 12 mēnešiem.
- (22) Atbrīvojuma saņemšanas nolūkā pieteikuma iesniedzējiem jāpierāda, ka pastāv tieša cēloņsakarība starp cenu iesaldēšanu un to finansiālajām grūtībām. Jo īpaši tiem jāparāda, ka to finansiālās grūtības nav radušās strukturālu iemeslu dēļ, un, ja to rīcībā joprojām ir kādi uzņēmējdarbības pasākumi, kas ir piemēroti finansiālo grūtību novēršanai vai ierobežošanai, tie jāveic kā prioritāri pasākumi. Uzņēmumam savā pieteikumā jānorāda, kādus uzņēmējdarbības pasākumus šī mērķa sasniegšanai tas jau ir veicis.
- (23) Pieteikuma iesniedzējam jāpierāda, ka tas izpilda visus kritērijus atbrīvojuma saņemšanai, pamatojoties uz eksperta – kvalificēta grāmatveža – atzinumu. Eksperta atzinumam skaidri jāaplicina, ka pastāv tieša cēloņsakarība starp cenu iesaldēšanu un pieteikuma iesniedzēja finansiālajām grūtībām, un jānorāda iemesli.
- (24) Šim nolūkam grāmatvedis analizē finanšu pārskatus par iepriekšējiem trim gadiem un likviditātes plānu turpmākiem trim gadiem, uzmanību pievēršot tam, kā atlaides ietekmējušas pieteikuma iesniedzēja finansiālo stāvokli. Tas pārbauda, kā aprēķināti galvenie uzņēmējdarbības rādītāji un uz kādiem datiem tie balstās, kā arī

(*) Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/105/EEK par to pasākumu pārskatāmību, kas reglamentē cilvēkiem paredzēto zāļu cenas un to iekļaušanu valstu veselības apdrošināšanas sistēmās (OV L 40, 11.2.1989., 8. lpp.).

(**) Spriedums apvienotajās lietās C-352/07–C-356/07, C-365/07–C-367/07 un C-400/07, A. Menarini un citi, EU:C:2009:217, 58. punkts.

(***) Atbrīvojumi ir vai nu pilnīgs atbrīvojums no obligātās atlaides, vai arī atlaides samazinājums. Atlaides samazinājums nozīmē, ka laikā no 2010. gada augusta līdz 2013. gada decembrim obligātā atlaide bija 16 %, un BAFA varēja piešķirt atlaides samazinājumu 10 procentpunktu apmērā, savukārt ietekmētajiem uzņēmumiem bija pienākums piešķirt atlaidi tikai 6 % apmērā, nevis pilno atlaidi 16 % apmērā.

(****) Skatīt http://www.bafa.de/bafa/de/weitere_aufgaben/herstellerabschlaege/publikationen/merkblatt.pdf

ieņēmumu un likviditātes stāvokli. Ņemot vērā šo informāciju, grāmatvedis novērtē, vai cenu iesaldēšanas radītais papildu slogs ir tik nozīmīgs, ka uzņēmuma finansiālā kapacitāte ir apdraudēta īsā līdz vidējā termiņā.

- (25) Pieteikumi atbrīvojuma saņemšanai tiek balstīti uz revidētiem finanšu pārskatiem par iepriekšējo gadu ($n - 1$ gads). Ja ir izpildīti nosacījumi atbrīvojuma saņemšanai, BAFA piešķir "sākotnēju atbrīvojumu" par kārtējo uzņēmējdarbības gadu (n gads), kam pieskaitītas 180 dienas. Pieteikuma iesniedzēja pienākums ir iesniegt atjauninātus datus par kārtējo gadu (n gads) 120 dienu laikā pēc uzņēmējdarbības gada beigām. Ja atjaunināta informācija netiek iesniegta 120 dienu laikā, BAFA automātiski izdod galīgu negatīvu lēmumu, ar kuru tiek atcelts iepriekšējais sākotnējais lēmums. Ja atjauninātie dati liecina, ka nosacījumi atbrīvojuma saņemšanai faktiski ir izpildīti n gadā, BAFA izdod galīgu pozitīvu lēmumu ("galīgais atbrīvojums"). Ja tomēr dati liecina, ka nosacījumi atbrīvojuma saņemšanai nav izpildīti n gadā, BAFA izdod galīgu negatīvu lēmumu, ar kuru tiek atcelts iepriekšējais sākotnējais lēmums.
- (26) Pamatojoties uz Vācijas iestāžu sniegto informāciju, laikā no 2010. gada augusta līdz 2013. gada decembrim deviņiem uzņēmumiem tika piešķirts sākotnējs vai galīgs atbrīvojums uz dažādu laiku (neviename uzņēmumam atbrīvojums netika piešķirts uz visu periodu no 2010. gada līdz 2013. gadam). Turklāt diviem uzņēmumiem vispirms tika piešķirts sākotnējs atbrīvojums, kas vēlāk tika atcelts, pieņemot galīgu negatīvu lēmumu.
- (27) 2013. gadā tika piešķirti vēl pieci sākotnēji atbrīvojumi (saskaņā ar BAFA lēmumu, kas tika pieņemts pirms 2013. gada jūlija), un divi no tiem tika piešķirti līdz gada beigām. Atbilstīgi LESD 108. panta 3. punktā norādītajam pienākumam neveikt pasākumus BAFA nepieņems ne galīgu lēmumu par minētajiem sākotnējiem atbrīvojumiem, ne lēmumu par pieciem papildieteikumiem sākotnēja atbrīvojuma saņemšanai, kas tika iesniegti pēc dienas, kurā tika pieņemts lēmums sākt oficiālu izmeklēšanas procedūru (2013. gada jūlijs), kamēr Komisija nepieņems galīgu lēmumu saistībā ar šo.
- (28) Vācija norāda, ka kopējā summa, par kādu līdz 2013. gada 31. decembrim tika piešķirti galīgie atbrīvojumi, ir EUR 6,268 miljoni, un no šīs summas lielākais saņēmējs saņēmis EUR 5,037 miljonus. Vācijas veiktās aplēses rāda, ka papildsumma, ko rada sākotnējie atbrīvojumi, kas piešķirti par 2013. gadu, ir aptuveni EUR 6 miljoni. Tādējādi saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju piešķirto atbrīvojumu (gan galīgo, gan sākotnējo) kopsumma ir aptuveni EUR 12–13 miljoni.

3.3. Pamatojums procedūras sākšanai

- (29) Komisija 2013. gada 24. jūlijā pieņēma lēmumu sākt oficiālu izmeklēšanas procedūru atbilstīgi LESD 108. panta 2. punktam (turpmāk "lēmums sākt procedūru").
- (30) Komisija sākotnēji secināja, ka pasākums ir saistīts ar valsts līdzekļiem, jo īpaši tādēļ, ka tika konstatēts, ka Vācijas tiesību aktos ir noteiktas cenas, kādas apdrošināšanas fondiem (valsts un privātiem) jāmaksā par zālēm, un BAFA kā valsts iestāde, piešķirot atbrīvojumus no obligātajām atlaidēm, nodrošina, ka šādi fondi maksā augstāku cenu par attiecīgajiem produktiem.
- (31) Tā kā jēdziens "īpaši apsvērumi" nav pietiekami skaidri un precīzi definēts Direktīvā 89/105/EEK, tādējādi dodot dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību tā definēšanai, Komisija uzskatīja, ka pasākums ir attiecināms uz Vāciju.
- (32) Turklāt, tā kā nav skaidri noteikta piešķiršanas akta par katru atbrīvojumu, Komisija arī noraidīja iebildumu par to, ka pasākumu var uzskatīt par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pasākumu, drīzāk uzskatot to par selektīvu priekšrocību par labu konkrētiem farmācijas uzņēmumiem, kuri aktīvi darbojas konkrētu preču ražošanā.
- (33) Visbeidzot, Komisija uzskatīja, ka pasākums varētu kropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- (34) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija sākotnēji uzskatīja, ka pasākums ir valsts atbalsts.
- (35) Komisija puda nopietnas šaubas par atbalsta saderību ar iekšējo tirgu. Tā uzskatīja, ka saņēmēji shēmas ietvaros uzskatāmi par grūtībās nonākušiem uzņēmumiem pamatnostādņu glābšanai un pārstrukturēšanai izpratnē, tādēļ šīs pamatnostādnes ir juridiskais pamats atbalsta saderīguma vērtēšanai. Tā kā nešķiet, ka pasākums atbilst pamatnostādņu nosacījumiem par atbalstu glābšanai un pārstrukturēšanai, Komisija sākotnēji secināja, ka atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

4. IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES

- (36) Oficiālās izmeklēšanas procedūras gaitā Komisija saņēma piezīmes no sūdzības iesniedzēja un vairākām ieinteresētajām personām, tostarp informāciju no *Bundesverband der Pharmazeutischen Industrie* (turpmāk "BPI") un farmācijas uzņēmumiem, kuriem vai nu bija piešķirts atbrīvojums shēmas ietvaros, vai kuri bija pieteikušies atbrīvojuma saņemšanai.
- (37) Sūdzības iesniedzējs aizstāvēja savu iebildumu par to, ka pasākums ir nesaderīgs valsts atbalsts. Jo īpaši tas uzsvēra, ka pasākums ir attiecināms uz Vāciju, jo Direktīvā 89/105/EEK ir tikai noteikta procedurāla prasība nodrošināt iespēju lūgt tiesības uz atbrīvojumu, bet lēmums par atbrīvojuma piešķiršanu paliek dalībvalstu ziņā.
- (38) BPI uzsvēra, ka lēmumā sākt procedūru nav ņemts vērā tas, ka atbrīvojuma saņemšanai no cenu iesaldēšanas pieteikuma iesniedzējiem jāpierāda cēloņsakarība starp savām finansiālajām grūtībām un minēto cenu iesaldēšanu, t. i., ka pieteikuma iesniedzēji – ja tie ir veiksmīgi uzņēmumi – nebūtu nonākuši finansiālās grūtībās, ja nebūtu cenu iesaldēšanas. BPI arī norādīja, ka valsts līdzekļi nav iesaistīti, jo jāuzskata, ka gan privātie, gan valsts veselības apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēji ir neatkarīgi no valsts. Analogijai izmantojot līdzīgu Tiesas judikatūru par vispārējiem pasākumiem nodokļu jomā, BPI norādīja, ka pasākums nav selektīvs, bet ir vispārējs, jo Vācijas konstitūcijā ir noteikta prasība likumdevējam ieviest tiesību aktos grūtību klauzulu, lai nepieļautu pārmērīgu iejaukšanos privātpersonu tiesībās. BPI arī norādīja, ka pasākums nav attiecināms uz Vāciju, jo prasība Vācijai īstenot Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktu tieši izriet no ES primārajiem tiesību aktiem, t. i., Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk "Harta")⁽⁸⁾ 15., 16. un 52. panta. Ja Komisija tomēr secina, ka pasākums ir valsts atbalsts, BPI norāda, ka pamatnostādnes glābšanai un pārstrukturēšanai izvirzītie mērķi (grūtības nonākušu uzņēmumu pārstrukturēšana) atšķiras no pasākuma mērķa (grūtību klauzula, kas neļauj Vācijas tiesību aktiem piespiest visādā ziņā veselīgu uzņēmumu bankrotēt), tādēļ pamatnostādnes nebūtu piemērojamas. Tādējādi saderība ar iekšējo tirgu būtu jāvērtē tieši, pamatojoties uz LESD. Jo īpaši BPI norāda, ka saskaņā ar LESD 168. panta 7. punktu Savienība respektē dalībvalstu atbildību par savas veselības politikas noteikšanu un veselības aprūpes pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un sniegšanu, tostarp par veselības aprūpes pakalpojumiem un medicīniskajai aprūpei atvēlēto resursu sadali.
- (39) Kā norādīts iepriekš, Komisija saņēma gan informāciju no sūdzības iesniedzēja un BPI, gan piezīmes no deviņiem farmācijas uzņēmumiem. Tie visi ir vai nu saņēmēji shēmas ietvaros, vai arī tiem nav ticis piešķirts atbrīvojums, pamatojoties uz pieteikumu. Tā kā iebildumi daļēji pārklājās, tad deviņu ieinteresēto personu iesniegtā informācija ir sniegta turpmāk kopsavilkuma veidā.
- (40) Saskaņā ar iesniegto informāciju pasākums ir vienīgi cenu regulējums un nav saistīts ar valsts līdzekļiem, jo valsts nav pārskaitījusi līdzekļus saņēmējiem. Iesaistītā nauda drīzāk ir līdzekļi, kas ir attiecināmi vienīgi uz saņēmējiem. Tāpat tiek apšaubīts, vai valsts vispār kontrolē naudu, jo veselības apdrošināšanas fondi esot no valsts neatkarīgas struktūras, tādējādi to finanšu līdzekļi nebūtu uzskatāmi par valsts līdzekļiem.
- (41) Turklāt vairākas ieinteresētās personas norādīja, ka to produkti ir vieni no lētākajiem tirgū. Tas īpaši attiecas uz paralēlajiem importētājiem, kuru piedāvāto importēto produktu cena ir ievērojami zemāka par ražotāju cenu. Ieinteresētās personas norāda, ka, ja tās nebūtu atbrīvotas no cenu iesaldēšanas, tās būtu spiestas bankrotēt. Tā kā tas nozīmē, ka tām būtu jāizstājas no tirgus, būtu pieejami tikai dārgākie produkti. Tādēļ, piešķirot atbrīvojumu un paturot uzņēmumus tirgū, ar pasākumu faktiski tiek samazinātas izmaksas veselības apdrošināšanas fondiem, jo, ja nebūtu attiecīgā pasākuma, palielinātos izmaksas un valsts līdzekļu pārvedumi farmācijas uzņēmumiem.
- (42) Turklāt tiek norādīts, ka pasākums nav attiecināms uz Vācijas valsti, jo plānotie atbrīvojumi nozīmē tikai obligātā kārtā īstenot Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktu.
- (43) Ieinteresētās personas arī apgalvo, ka obligātā atlaide 16 % apmērā no apgrozījuma liek bankrotēt galvenokārt maziem un vidējiem uzņēmumiem, kuri pirms atlaides ieviešanas bijuši veselīgi uzņēmumi, bet kuru peļņas daļa nav bijusi pietiekami liela papildizmaksu segšanai. Saistībā ar šo ieinteresētās personas jo īpaši izceļ faktu, ka, apvienojot obligāto cenu iesaldēšanu un cenu moratoriju, uzņēmumi nevar palielināt cenas, lai kompensētu ar pirmo elementu saistītās papildizmaksas. Tādēļ tiek norādīts, ka iespēja piešķirt atbrīvojumus nevis rada selektīvu

⁽⁸⁾ Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV C 326, 26.10.2012., 391. lpp.).

priekšrocību, bet gan neļauj diskriminēt mazos uzņēmumus, kuriem ir maza peļņas daļa. Šādā nozīmē pasākums jāskata kā grūtību klauzula, kas samazina cenu iesaldēšanas radīto ietekmi līdz samērīgam līmenim. Tiek norādīts, ka bez grūtību klauzulas ar cenu iesaldēšanu tiktu pārkāpta Hartas 16. pantā noteiktā darījumdarbības brīvība. Saistībā ar šo visi saņēmēji norāda, ka tie nebūtu grūtībās nonākuši uzņēmumi, ja nebūtu cenu iesaldēšanas. Ņemot vērā tiešo cēloņsakarību starp tiesību aktiem, ar kuriem tika noteikta cenu iesaldēšana, un uzņēmumu finansiālajām grūtībām, saņēmēji uzsver grūtību klauzulas nozīmi.

- (44) Vairākas ieinteresētās personas arī paskaidro, ka cenu iesaldēšana tika ieviesta tikai īsu laiku pēc tam, kad stājās spēkā stingrāki nosacījumi par dažu produktu sertifikāciju, kuru rezultātā ievērojami palielinājās izmaksas. Tiesību aktos par stingrāku nosacījumu ieviešanu ir atzīts, ka tādējādi veidosies papildizmaksas. Tomēr, ņemot vērā cenu moratoriju kopā ar obligāto atlaidi, ietekmētie uzņēmumi nevarēja kompensēt šādas papildizmaksas. Tādēļ tie norāda, ka pasākums nav selektīvs, jo tas attiecas uz visiem uzņēmumiem, kam veidojas dubultslogs.
- (45) Visbeidzot, ieinteresētās personas norāda, ka, ņemot vērā nelielās iesaistītās summas, konkurence netiek kropļota. Turklāt vairāki saņēmēji norāda, ka netiek ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, jo uzņēmumi darbojas tikai Vācijā un izmanto tikai Vācijā sertificētus produktus.

5. VĀCIJAS PIEZĪMES

- (46) Vācija aizstāvēja savu nostāju, ka pasākums nav valsts atbalsts.
- (47) Vācija norāda, ka pasākums ir tikai daļa no vispārīgas sistēmas, ar kuru tiek regulēti zāļu cenu līmeņi. Vācija uzsver, ka pastāv vairāki atšķirīgi mehānismi noteiktu zāļu vai noteiktu ražotāju cenu regulēšanai un konkrētais pasākums ir viens atsevišķs gadījums. Saistībā ar šo Vācija norāda, ka BAFA lēmums piešķirt atbrīvojumus tiešā veidā pats par sevi nenosaka, ka veselības apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēji pārskaita līdzekļus atbilstīgajiem uzņēmumiem, bet drīzāk nosaka konkrētu cenu noteiktam produktam. Naudas līdzekļi tiek pārskaitīti tikai tad, kad ārsts izraksta recepti noteiktam medikamentam, tādēļ tas nav tieši saistīts ar darbību, ko veic kāda valsts iestāde vai publisko vai privāto tiesību organizācija, ko valsts izveidojusi fondu administrēšanai.
- (48) Saistībā ar šo Vācija arī norāda, ka pasākums nav attiecināms uz valsti, jo ar to tiek vienīgi īstenots Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkts. Vācija norāda, ka minētajā pantā ir noteikts pienākums nodrošināt iespēju lūgt tiesības uz atbrīvojumu no cenu iesaldēšanas. Pat ja jēdziena "īpaši apsvērumi" precīzā nozīmē joprojām nav definēta, skaidrojums, kura dēļ vispārēji un *ex ante* nebūtu iespējams piešķirt atbrīvojumu, nebūtu saderīgs ar pienākumu ieviest direktīvu. BAFA katru pieteikumu vērtē atsevišķi, un citu iespējamo pamatojumu starpā atbrīvojumu no cenu iesaldēšanas piešķir arī tad, ja pieteikuma iesniedzējs ir nonācis finansiālās grūtībās cenu iesaldēšanas dēļ. Vācija uzskata, ka vienīgais piemērotais Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkta skaidrojums ir piešķirt atbrīvojumus uzņēmumiem, kuri nevar tikt galā ar cenu iesaldēšanas radīto finanšu slogu, jo nav jāpiešķir atbrīvojums uzņēmumiem, kuri paši var tikt galā ar slogu (vai uzņēmumiem, kuri ir nonākuši grūtībās arī bez cenu iesaldēšanas).
- (49) Saistībā ar šo Vācija arī norāda, ka no lēmuma sākt procedūru izriet, ka Komisijas sākotnējais secinājums par to, ka ikviens atbrīvojums no cenu iesaldēšanas ir selektīva priekšrocība, tātad valsts atbalsts, ir izdarīts neatkarīgi no pamatojuma atbrīvojuma piešķiršanai. Tomēr Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkts liek dalībvalstīm pieņemt lēmumu par šādu atbrīvojumu piemērošanu. Tādēļ nav skaidrs, vai Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā noteikto atbrīvojumu vispār var piešķirt, lai tas nebūtu valsts atbalsts, un, ja var, kā tas darāms atbilstīgi tiesību aktiem par valsts atbalstu.
- (50) Turklāt Vācija apgalvo, ka ES iestādēm jānovērš nekonekvences, kas var veidoties, īstenojot dažādus ES tiesību aktu noteikumus, jo īpaši tādos apstākļos, kādi pastāv šajā lietā, ja noteikumiem par valsts atbalstu un Direktīvai 89/105/EEK ir kopīgs mērķis. Tādēļ ir jāpieņem, ka Eiropas likumdevējs jau ir noteicis, ka atbrīvojumi

no cenu iesaldēšanas nav konkurences kropļojumi un attiecīgi nevar veikt turpmāku novērtēšanu valsts atbalsta noteikumu ietvaros. Izdarot secinājumu par to, ka šāds atbrīvojums ir valsts atbalsts, tiktu atņemta jēga Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktam.

- (51) Visbeidzot, ja Komisija secinās, ka pasākums ir valsts atbalsts un nav saderīgs ar iekšējo tirgu, Vācija pieprasa, lai lēmumā izņēmuma kārtā netiek pieprasīts atgūt atbalstu. Vācija norāda, ka to attaisnotu lietas īpašie apstākļi, īpaši tādēļ, ka Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā dalībvalstīm noteikta prasība piešķirt atbrīvojumus no cenu iesaldēšanas ka un ne direktīvā, ne Tiesas judikatūrā nav norāžu par to, ka šādi atbrīvojumi varētu būt valsts atbalsts. Saistībā ar šo Vācija arī norāda, ka pirms lēmuma sākt procedūru Komisija nekad nav apšaubījusi, ka atbrīvojumi, kuru pamatā ir Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkts, būtu valsts atbalsts, un nav paudusi bažas par iespējamo pretrunu starp minēto pantu un citiem valsts atbalsta noteikumiem, turpinot pārskatīt Direktīvu 89/105/EEK.

6. NOVĒRTĒJUMS

6.1. Atbalsta esamība

- (52) Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm. No tā izriet, ka, lai valsts pasākumu klasificētu par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, jābūt kumulatīvi izpildītiem šādiem kritērijiem: jābūt iesaistītiem valsts līdzekļiem, atbalstam jābūt attiecināmam uz valsti, jāpiešķir selektīva priekšrocība uzņēmumam un jābūt (potenciāli) kropļojošai ietekmei uz konkurenci un tirdzniecību Savienībā.

Valsts līdzekļu iesaistīšana

- (53) Lai priekšrocības tiktu klasificētas par atbalstu LESD 107. panta nozīmē, tās jāpiešķir tieši vai netieši, izmantojot valsts līdzekļus. Atšķirība starp jēdzieniem "atbalsts, ko piešķir valsts" un atbalsts, ko piešķir "no valsts līdzekļiem", nenozīmē, ka visas priekšrocības, kuras sniedz valsts, ir atbalsts neatkarīgi no tā, vai tās finansē ar valsts līdzekļu palīdzību vai nē, bet mērķis ir tikai iekļaut valsts atbalsta jēdzienā priekšrocības, kuras piešķir tieši valsts, kā arī tās, ko piešķir ar publisko vai privāto tiesību organizācijas starpniecību, kuru izraudzījies vai izveidojusi šī valsts ⁽⁹⁾.
- (54) Tas, ka pasākumu, ar kuru tiek piešķirta priekšrocība, finansē nevis tieši valsts, bet publisko vai privāto tiesību organizācija, kuru izveidojusi vai iecēlusi šī valsts atbalsta administrēšanai, neizslēdz iespēju, ka pasākums tiek finansēts, izmantojot valsts līdzekļus ⁽¹⁰⁾.
- (55) Konkrētajā lietā attiecīgajos Vācijas tiesību aktos (izmantojot cenu moratoriju un ražotāja atlaides) ir noteikta cena, kāda apdrošināšanas fondiem jāmaksā par zālēm. Piešķirot šeit vērtētos atbrīvojumus, BAFA (federāla iestāde) nodrošina, ka šādi fondi maksā augstāku cenu par attiecīgajiem produktiem, t. i., tādu uzņēmumu produktiem, kurus uzskata par pietiekamās finansiālās grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, lai tiktu pamatots tiem piešķirtais izņēmums no vispārēji piemērojamās fiksētās cenas.
- (56) Kā norādīts iepriekš 16. apsvērumā, publiskās slimokases aptver 85–90 % Vācijas iedzīvotāju, un tikai pārējā iedzīvotāju daļa izvēlas privātu veselības apdrošināšanu. Tas nozīmē, ka galvenokārt publiskās slimokases maksā augstākas cenas attiecīgo atbrīvojumu dēļ. Tādēļ konkrētais pasākums rada papildizmaksas publiskajām slimokasēm un attiecīgi valsts līdzekļu zaudējumus ⁽¹¹⁾.
- (57) Tādējādi konkrētā lieta atšķiras no situācijas *PreussenElektra* ⁽¹²⁾ gadījumā, kad Tiesa tikai pārbaudīja, vai "šajā lietā ir jākonstatē, vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas pienākums, kas uzlikts privātajiem apgādes uzņēmumiem, iepirkt par minimālām noteiktām cenām elektroenerģiju, kas saražota no atjaunojamiem enerģijas avotiem, nav saistīts ar nekādu tiešu vai netiešu valsts līdzekļu pārvešanu uzņēmumiem, kas ražo šāda veida elektroenerģiju" ⁽¹³⁾.
- (58) Ņemot vērā iepriekš teikto, Komisija secina, ka pasākums ir saistīts ar valsts līdzekļiem.

⁽⁹⁾ Spriedums lietā C-379/98, *PreussenElektra*, EU:C:2001:160, 58. punkts.

⁽¹⁰⁾ Spriedums lietā C-78/76, *Steinike un Weinling* pret Vāciju, EU:C:1977:52, 21. punkts.

⁽¹¹⁾ Analogijai skatīt spriedumu lietā C-200/97, *Ecotrade*, EU:C:1998:579, 38. un 41. punkts.

⁽¹²⁾ Lieta C-379/98, *PreussenElektra*, EU:C:2001:160.

⁽¹³⁾ Minētā sprieduma 59. punkts, slīpinājums pievienots. Skatīt arī sprieduma 55. un 56. punktu, kurā Tiesa skaidrojusi tai uzdotā jautājuma tvērumu.

Attiecināmība uz valsti

- (59) Lai pasākums atbilstu valsts atbalsta definīcijai LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, tam jābūt attiecināmam uz valsti ⁽¹⁴⁾.
- (60) Kā norādīts iepriekš, Vācija uzskata, ka pasākums nav attiecināms uz valsti, jo ar to tikai tiek izpildīts pienākums nodrošināt atbrīvojumus no cenu iesaldēšanas atbilstīgi Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktam. Lai gan Vācija atzīst, ka jēdziens "īpaši apsvērumi" ir savā ziņā plašs, tā norāda, ka iemesls tik plašam formulējumam ir dot iespēju dalībvalstīm reaģēt uz mainīgiem tirgus apstākļiem. Tomēr Vācija apgalvo, ka tas nemaina faktu, ka Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā ir noteikts pienākums piešķirt atbrīvojumus, pamatojoties uz īpašiem apsvērumiem, tādējādi dalībvalstīm netiek dota rīcības brīvība piešķirt atbrīvojumus vai nē.
- (61) Komisija norāda, ka situācijās, kad ES tiesību akti dalībvalstīm uzliek skaidru un precīzu pienākumu un dalībvalstis to vienkārši transponē savos tiesību aktos, tās patiesi tikai izpilda LESD noteikto pienākumu īstenot ES tiesību aktus, izmantojot savas valsts tiesību aktus, un šāda tiesību aktu īstenošana nav attiecināma uz valsti. Saistībā ar šo, piemēram, lietā *Deutsche Bahn* pret Komisiju Vispārējā tiesa atzina, ka tas, ka Vācija īsteno skaidru un precīzu pienākumu neiekasēt saskaņoto akcīzes nodokli par komerciālajā aviācijā izmantojamo degvielu, kā noteikts Padomes Direktīvā 92/81/EEK ⁽¹⁵⁾, bija šāda pienākuma īstenošana, izmantojot valsts tiesību aktus, tādēļ atbildība par attiecīgo noteikumu nav jāuzņemas Vācijai, bet tā faktiski izriet no Savienības likumdevēja akta ⁽¹⁶⁾.
- (62) Tomēr šajā lietā saskaņā ar 6. apsvērumu Direktīvas 89/105/EEK preambulā direktīvas prasības neiespaido ne dalībvalstu politiku, kas pirmām kārtām paļaujas uz brīvu konkurenci kā zāļu cenu noteicēju, ne valstu politiku cenu veidošanā un sociālā nodrošinājuma shēmu plānojumā, izņemot tiktāl, cik tas vajadzīgs, lai sasniegtu pārskatāmību šīs direktīvas nozīmē. Lietā "*Menarini un citi*" Tiesa apstiprināja, ka tādējādi izriet, ka Direktīva 89/105/EEK balstās uz minimālu iejaukšanos dalībvalstu izveidotajā iekšējā politikā sociālā nodrošinājuma jomā ⁽¹⁷⁾.
- (63) Saskaņā ar minēto pamatā esošo ideju Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkts ir formulēts ļoti vispārīgi un jo īpaši tajā nav definēts jēdziens "īpaši apsvērumi". Saistībā ar šo Tiesa skaidri noteikusi, ka, lai gan saskaņā ar Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktu dalībvalstīm tiek noteikta prasība nodrošināt iespēju lūgt tiesības uz atbrīvojumu no cenu iesaldēšanas, šī "iespēja neietekmē dalībvalstu kompetento iestāžu pārbauci veicšanu vai ir izņēmuma gadījums un īpaši apsvērumi minētās tiesību normas izpratnē" ⁽¹⁸⁾.
- (64) No tā izriet, ka dalībvalsts pati nosaka, kad pastāv īpaši apsvērumi, tādēļ tai ir ievērojama rīcības brīvība izvēlēties nosacījumus atbrīvojumu piešķiršanai. Tādējādi Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā noteiktais jēdziens "īpaši apsvērumi" nav pietiekami skaidrs un precīzs, lai pamatotu tādu pašu secinājumu kā lietā par *Deutsche Bahn*, t. i., ka valsts pasākums panāk tikai to, ka tiek piešķirta forma valsts tiesību aktā noteiktam un Savienības likumdevēja uzliktam pienākumam.
- (65) Lietā par *Deutsche Bahn* attiecīgais ES tiesību akta noteikums ir Direktīvas 92/81/EEK 8. panta 1. punkta b) apakšpunkts, kurā ir noteikts skaidrs un precīzs pienākums neiekasēt saskaņoto akcīzes nodokli par komerciālajā aviācijā izmantojamo degvielu. Šis pants tikai zināmā mērā pieļauj dalībvalstu diskrecionāru varu minētā atbrīvojuma īstenošanas nosacījumu formulēšanai ⁽¹⁹⁾, jo tas nosaka, ka atbrīvojumus no akcīzes nodokļa dalībvalsts piešķir "saskaņā ar to izvirzītajiem nosacījumiem, lai nodrošinātu pareizu un nepārprotamu šo atbrīvojumu piemērošanu un novērstu jebkādu krāpšanos, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas vai ļaunprātīgu nodokļu nemaksāšanu".

⁽¹⁴⁾ Skatīt, piemēram, spriedumu lietā C-482/99, Francija pret Komisiju (*Stardust Marine*), EU:C:2002:294, 24. punkts, un spriedumu lietā C-677/11, *Doux Élevage*, EU:C:2013:348, 27. punkts.

⁽¹⁵⁾ Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/81/EEK par akcīzes nodokļu struktūru saskaņošanu attiecībā minerāļeļļām, OV L 316, 31.10.1992., 12. lpp.

⁽¹⁶⁾ Spriedums lietā T-351/02, *Deutsche Bahn* pret Komisiju, EU:T:2006:104, 102. punkts.

⁽¹⁷⁾ Spriedums apvienotajās lietās C-352/07–C-356/07, C-365/07–C-367/07 un C-400/07, A. *Menarini* un citi, EU:C:2009:217, 36. punkts.

⁽¹⁸⁾ Turpat, 58. punkts.

⁽¹⁹⁾ Spriedums lietā T-351/02, *Deutsche Bahn* pret Komisiju, EU:T:2006:104, 105. punkts.

- (66) Tomēr saistībā ar šo lietu, tā kā Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā nav definēts jēdziens “īpaši apsvērumi”, dalībvalstīm ir pietiekami liela rīcības brīvība formulēt nosacījumus, lai piešķirtu atbrīvojumus no cenu iesaldēšanas. Šāda rīcības brīvība pārsniedz to rīcības brīvību, kas ir pēc pašu ieskatiem formulēt īstenošanas pasākumus, bet drīzāk ļauj dalībvalstij lemt par nosacījumiem atbrīvojumu piešķiršanai⁽²⁰⁾. Lai gan lietā par *Deutsche Bahn* attiecīgā direktīva skaidri nosaka, kādos gadījumos piešķirami atbrīvojumi saistībā ar komerciālajā aviācijā izmantojamo degvielu, šajā lietā Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkts ļauj dalībvalstīm pašām pieņemt lēmumu par to, kādā gadījumā piešķirams atbrīvojums.
- (67) No iepriekš teiktā izriet, ka saskaņā ar Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktu dalībvalstīm ir rīcības brīvība noteikt atbrīvojumu darbības jomas būtību. Kā norādīts iepriekš, šī iemesla dēļ nevar izdarīt tādu pašu secinājumu kā lietā par *Deutsche Bahn*.
- (68) Tādēļ Komisija secina, ka pasākums ir attiecināms uz Vāciju.

Selektīva priekšrocība uzņēmumam

- (69) Pirmkārt, Komisija norāda, ka atbilstīgie saņēmēji ir farmācijas uzņēmumi, kas nepārprotami veic saimniecisko darbību. Tādējādi saņēmēji uzskatāmi par uzņēmumiem LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.
- (70) Turklāt Komisija norāda, ka, piešķirot atbrīvojumu no cenu iesaldēšanas, saņēmēja uzņēmuma apgrozījums un ienākumi palielinās. Tādēļ atbrīvojums jāskata kā priekšrocības piešķiršana saņēmējiem salīdzinājumā ar konkurentiem.
- (71) Saistībā ar pasākuma selektīvo raksturu ir skaidrs, ka pēc pieteikuma iesniegšanas, BAFA veiktā novērtējuma par katru atsevišķo lietu un lēmuma pieņemšanas pasākums dod labumu tikai ierobežotam skaitam uzņēmumu, kuri darbojas noteiktā nozarē (zāles) un izpilda noteiktus kritērijus (ir nonākuši finansiālās grūtībās). No šāda viedokļa raugoties, nevar uzskatīt, ka ar pasākumu tiek tikai regulētas cenas, jo tā rezultātā konkrētiem uzņēmumiem, kuriem piešķirts izņēmums no vispārējā cenu regulējuma cenu iesaldēšanas veidā, veidojas labvēlīgākas cenas. Tādējādi jāuzskata, ka pasākums ir selektīvs.
- (72) Saistībā ar šo nevar atbalstīt *BPI* izvirzīto iebildumu par to, ka nav izpildīts nosacījums par selektīvo raksturu, jo atbilstīgi Vācijas (konstitucionālajiem) tiesību aktiem pasākums uzskatāms par vispārēja rakstura pasākumu. Šī iebilduma pamatošanai *BPI* uzsver, ka Tiesa savā jurisdikciju norādījusi, ka pasākums, ar kuru tiek piešķirts izņēmums no vispārējās nodokļu sistēmas piemērošanas kādā dalībvalstī, nav selektīvs, tātad tas nav atbalsts, pat ja uzņēmumam tiek piešķirta priekšrocība, ja šāds pasākums “tieši izriet no [dalībvalsts] nodokļu sistēmai pamatā esošajiem vai galvenajiem principiem”⁽²¹⁾. Šajā lietā *BPI* iebilduma būtība ir, ka saņēmējam uzņēmumam piešķirta priekšrocība tieši izriet no Vācijas konstitūcijas pamatā esošajiem vai galvenajiem principiem.
- (73) Saistībā ar šo Komisija norāda, ka atsaucies punkts tam, lai noteiktu, vai attiecīgais atbrīvojums, kas piešķir selektīvu priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem, nozīmē, ka izņēmums tiek piešķirts no cenu iesaldēšanas sistēmas, nevis no Vācijas konstitūcijā noteiktiem vispārējiem principiem. Tomēr *BPI* neapstrīd un *a fortiori* neparāda, ka konkrētais izņēmums rodas tieši no cenu iesaldēšanas sistēmas pamatā esošajiem vai galvenajiem principiem.
- (74) Ikvienā gadījumā *BPI* norādītajā spriedumā Tiesa noteikusi, ka atbrīvojumi no nodokļu pasākumiem, kam ir nepieciešama atļauja, netiek uzskatīti par selektīviem tikai tad, ja kompetentās valsts iestādes rīcības brīvība ir ierobežota un attiecas uz tiesību aktos noteikto nosacījumu izpildes pārbaudi⁽²²⁾. Tomēr šajā lietā Vācijas konstitūcija nekādi nenosaka, kādos gadījumos ir piešķirami atbrīvojumi. Tādējādi nav arī precizēti nosacījumi atbrīvojuma piešķiršanai no cenu iesaldēšanas un netiek ierobežota BAFA rīcības brīvība pārbaudīt vienīgi šo nosacījumu izpildi.
- (75) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka pasākums piešķir selektīvu priekšrocību uzņēmumiem.

Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību Savienībā

- (76) Visbeidzot, lai pasākums atbilstu valsts atbalsta definīcijai LESD 107. panta 1. punkta nozīmē, tam jābūt tādām, kas kropļo vai draud kropļot konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.

⁽²⁰⁾ Skatīt arī spriedumu iepriekš minētajās apvienotajās lietās C-352/07–C-356/07, C-365/07–C-367/07 un C-400/07, A. Menarini un citi, EU:C:2009:217, 58. punkts.

⁽²¹⁾ Skatīt, piemēram, spriedumu lietā C-6/12, P Oy, EU:C:2013:525, 22. punkts.

⁽²²⁾ Turpat, 23.–25. punkts.

- (77) Saistībā ar šo Komisija norāda, ka saņēmēji shēmas ietvaros veic zāļu tirdzniecību un farmācijas nozarē pastāv spēcīga konkurence starp tirgus dalībniekiem. Tādējādi priekšrocība, kas piešķirta saņēmējiem shēmas ietvaros, varētu kropļot konkurenci.
- (78) Turklāt Tiesa norāda, ka gadījumos, kad dalībvalsts piešķir priekšrocību, tādējādi stiprinot uzņēmumu kategorijas pozīciju saistībā ar citiem uzņēmumiem, kuri konkurē Kopienā tirdzniecības jomā, jāuzskata, ka citus uzņēmumus šāda priekšrocība ietekmē⁽²³⁾. Ir pietiekami, ka priekšrocības saņēmējs konkurē ar citiem uzņēmumiem tirgos, kas ir atvērti konkurencei. Saistībā ar šo Komisija norāda, ka zāles tiek plaši tirgotas starp dalībvalstīm un farmācijas tirgus ir atvērts konkurencei.
- (79) Tādējādi Komisija secina, ka pasākums vismaz draud kropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Secinājums par atbalsta esamību

- (80) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka atbrīvojumi no cenu iesaldēšanas, kas piešķirti minētās shēmas ietvaros, ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta nozīmē.

6.2. Saderība ar iekšējo tirgu

- (81) Tā kā pasākums ir valsts atbalsts, ir jāpārbauda tā saderība ar iekšējo tirgu.
- (82) Kā norādīts iepriekš, atbrīvojumi no cenu iesaldēšanas tiek piešķirti, ja uzņēmums ir pakļauts nepieņemamam finanšu slogam, kas rodas obligātās atlaides dēļ. Uzskata, ka finanšu slogs ir nepieņemams, ja attiecīgais uzņēmums nevar novērst nelikviditāti ar saviem līdzekļiem, akcionāru iemaksām vai citiem līdzekļiem.
- (83) Nepieņemama finanšu sloga jēdziens ir līdzīgs "grūtībās nonākuša uzņēmuma" definīcijai pamatnostādņēs glābšanai un pārstrukturēšanai, saskaņā ar kuru uzskata, ka uzņēmums ir nonācis grūtībās, "ja tas no saviem resursiem vai ar līdzekļiem, ko tas spēj iegūt no sava īpašnieka/akcionāriem vai kreditoriem, nespēj apturēt zaudējumus, kuri bez valsts iestāžu ārējas iejaukšanās īstermiņā vai vidējā termiņā gandrīz noteikti novedīs to līdz nespējai turpināt darbību"⁽²⁴⁾.
- (84) Piemērojot shēmā noteikto nepieņemama sloga definīciju, pastāv iespēja, ka grūtībās nonākuši uzņēmumi pamatnostādņu glābšanai un pārstrukturēšanai izpratnē būs tiesīgi saņemt atbrīvojumu, tādēļ faktiski rodas nepieciešamība vērtēt atbalstu saskaņā ar minētajām pamatnostādņēm.
- (85) Tomēr Komisija ņem vērā šīs lietas unikālos apstākļus.
- (86) Saskaņā ar Direktīvu 89/105/EEK dalībvalstis drīkst ieviest cenu iesaldēšanu, ja ir izpildīti visi direktīvas nosacījumi. Kā norādīts iepriekš, saskaņā ar direktīvas 4. panta 2. punktu uzņēmumi, kurus ietekmējusi cenu iesaldēšana, dažos gadījumos var pieteikties izņēmumam, ja tas attaisnojams ar īpašiem apsvērumiem.
- (87) Savā spriedumā lietā "Menarini un citi" Tiesa nepārprotami noteica, ka Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punkts skaidrojams tādējādi, ka: "(..) dalībvalstīm visos gadījumos ir jāparedz iespēja uzņēmumam, uz kuru attiecas visu zāļu vai noteiktu kategoriju zāļu cenas iesaldēšanas vai pazemināšanas pasākums, pieprasīt izņēmumu no cenas, kas noteikta, ņemot vērā šos pasākumus"⁽²⁵⁾.
- (88) Tādējādi Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā ir noteikts pienākums dalībvalstīm nodrošināt iespēju pieteikties izņēmumam no cenu iesaldēšanas (pat tad, ja, kā norādīts iepriekš, šāds pienākums nav pietiekami skaidrs un precīzs, lai pamatotu secinājumu par to, ka tā īstenošana nav attiecināma uz valsti). Vācija ievieša shēmu, uz kuru attiecas novērtējums, īstenojot šādu pienākumu.
- (89) Saistībā ar šo Komisija jo īpaši izceļ faktu, kas jau tika uzsvērts ieinteresēto personu un Vācijas sniegtajā informācijā oficiālās izmeklēšanas procedūras laikā, proti, ka atbalstu shēmas ietvaros ir tiesīgi saņemt tikai tādi

⁽²³⁾ Skatīt jo īpaši spriedumu lietā 730/79, *Philip Morris* pret Komisiju, EU:C:1980:209, 11. punkts, un spriedumu lietā C-53/00, *Ferring*, EU:C:2001:627, 21. punkts.

⁽²⁴⁾ Skatīt 9. punktu pamatnostādņēs glābšanai un pārstrukturēšanai.

⁽²⁵⁾ Spriedums apvienotajās lietās C-352/07–C-356/07, C-365/07–C-367/07 un C-400/07, *Menarini un citi*, EU:C:2009:217, 58. punkts.

uzņēmumi, kuri var pierādīt tiešu cēloņsakarību starp savām finansiālajām grūtībām un cenu iesaldēšanu, kas ieviesta atbilstīgi Vācijas tiesību aktiem. Citiem vārdiem sakot, ja nebūtu cenu iesaldēšanas, saņēmēji shēmas ietvaros nebūtu grūtībās nonākuši uzņēmumi, t. i., ja netiek piešķirts atbrīvojums, cenu iesaldēšana un attiecīgi Vācijas tiesību akti liek visādā ziņā veselīgam uzņēmumam bankrotēt.

- (90) Galvenais princips pamatnostādnēs glābšanai un pārstrukturēšanai ir nodrošināt, lai neefektīvi uzņēmumi netiktu mākslīgi turēti tirgū. Tādējādi pamatnostādņu pamatā ir priekšnoteikums, ka neefektīvu uzņēmumu slēgšana ir normāla tirgus darbības sastāvdaļa, tādēļ šāda norma ir jā saglabā, savukārt šādu uzņēmumu glābšana vai pārstrukturēšana joprojām tiek uzskatīta par ārkārtas gadījumu ⁽²⁶⁾.
- (91) Neefektīvi uzņēmumi nevar izdzīvot (t. i., segt savas izmaksas un sasniegt pietiekamu peļņas daļu), pamatojoties uz tirgus cenām. Tomēr šajā lietā un ņemot vērā tiešu un stingru cēloņsakarību starp saņēmēju grūtībām un cenu iesaldēšanu, šos saņēmējus nevar uzskatīt par neefektīviem uzņēmumiem. Viņu izdzīvošanu tirgū apdraud nevis nespēja segt savas izmaksas, pamatojoties uz tirgus cenām, bet gan valsts iejaukšanās cenu iesaldēšanas veidā, jo to dēļ uzņēmumi nevar prasīt tirgus cenas. Tādējādi atbrīvojums no cenu iesaldēšanas, kas tika ieviests ar shēmu, uz kuru attiecas novērtējums, netiek piešķirts ar mērķi mākslīgi turēt tirgū neefektīvus uzņēmumus un attiecīgi nav pretrunā ar pamatnostādņu glābšanai un pārstrukturēšanai pamatā esošajiem principiem.
- (92) Ņemot vērā iepriekš minēto un šīs lietas īpašos apstākļus, Komisija uzskata, ka tādēļ ir atbilstīgi izņēmuma kārtā novērtēt atbalsta saderību tieši LESD ietvaros. Tādēļ ar šo lēmumu tiek novērtēts, vai konkrētie atbrīvojumi saistībā ar šo lietu, kas noteikti Vācijas shēmā, uz kuru attiecas novērtējums, ir saderīgi ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.
- (93) LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā noteikts, ka ir atļauts atbalsts, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm.
- (94) Lai atbalsta pasākums būtu saderīgs ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, tam jāatbilst skaidri noteiktam mērķim, kas ir kopīgas intereses, jābūt labi izstrādātam minētā mērķa sasniegšanai un tas nedrīkst ietekmēt konkurenci un tirdzniecību ES tādā mērā, kas ir pretrunā kopīgām interesēm.

Skaidri definēts kopīgu interešu mērķis

- (95) Direktīvas 89/105/EEK trešajā apsvērumā atzīts, ka jāveicina veselības aizsardzība, nodrošinot patentētu zāļu adekvātu piedāvājumu par samērīgām cenām, kas ir cenu iesaldēšanas galvenais mērķis. Nepieciešamība veidot ilgtspējīgas veselības aprūpes sistēmas, īpaši ņemot vērā ekonomikas apstākļus Eiropā pēdējos gados, tika uzsvērtā arī veselības ministru padomes sanāksmē 2013. gada decembrī ⁽²⁷⁾ un Gada izaugsmes pētījumā par 2014. gadu ⁽²⁸⁾, īpaši izceļot nepieciešamību uzlabot veselības aprūpes sistēmu finanšu ilgtspējību.
- (96) Tādējādi, piemēram, Vācijā ieviestās cenu iesaldēšanas mērķis ir uzturēt ilgtspējīgā līmenī izmaksas valsts veselības aprūpes sistēmā sabiedrības veselības veicināšanai. Tomēr cenu iesaldēšana arī rada brīvā tirgus kropļojumus ⁽²⁹⁾, tādēļ var būt nepieciešams nodrošināt atbrīvojumus noteiktos apstākļos, jo īpaši tad, ja cenu iesaldēšana radītu tādas izkropļojumus, kuru dēļ tiktu izslēgta iespēja ieviest cenu iesaldēšanu. Paturot šo prātā, Direktīvas 89/105/EEK 4. panta 2. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm, ieviešot pasākumus tāda kopīgu interešu mērķa panākšanai, kas ir ilgtspējīga izmaksu līmeņa uzturēšana valsts veselības aprūpes sistēmā, šis fakts ir jāņem vērā un jāpieļauj iespēja piešķirt atbrīvojumus no cenu iesaldēšanas, pamatojoties uz īpašiem apsvērumiem.
- (97) Novērtējums attiecas uz Vācijas shēmu, kuras mērķis ir noteikts Direktīvā 89/105/EEK, proti, noturēt valsts veselības aprūpes sistēmas izmaksas ilgtspējīgā līmenī un tādējādi veicināt sabiedrības veselību, vienlaikus nodrošinot, ka, ieviešot atbrīvojumus, šādu pasākumu ietekme skartajiem uzņēmumiem nav ar tālejošām sekām, lai izslēgtu šādu pasākumu ieviešanu ⁽³⁰⁾. Tādējādi Vācijas shēmā tika ieviesta grūtību klauzula, kas nodrošina, ka mērķis, kas ir ilgtspējīga izmaksu līmeņa uzturēšana valsts veselības aprūpes sistēmā, nav likt visādā ziņā veselīgiem uzņēmumiem bankrotēt.

⁽²⁶⁾ Saistībā ar šo skatīt 4. punktu pamatnostādnēs glābšanai un pārstrukturēšanai.

⁽²⁷⁾ Skatīt Padomes secinājumus par apsvērumiem saistībā ar modernu, atsaucīgu un ilgtspējīgu veselības aprūpes sistēmu (2013. gada 10. decembris).

⁽²⁸⁾ COM(2013) 800.

⁽²⁹⁾ Jo to dēļ uzņēmumi nevar brīvi noteikt cenas.

⁽³⁰⁾ Skatīt līdzīgu pieeju pamatnostādnēs par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam, 3.7. iedaļa (OV C 200, 28.6.2014., 1. lpp.).

- (98) Attiecīgi Komisija secina, ka shēmā, uz kuru attiecas novērtējums, ievērots skaidri definēts kopīgu interešu mērķis atbilstīgi Direktīvai 89/105/EEK.

Skaidri definēts pasākums kopīgu interešu mērķa sasniegšanai

- (99) Kā norādīts iepriekš, lai atbalsta pasākums būtu saderīgs ar iekšējo tirgu, tam jābūt skaidri definētam, lai sasniegtu noteikto kopīgu interešu mērķi. Tādēļ tam jo īpaši jābūt atbilstīgam instrumentam šī mērķa sasniegšanai samērīgā veidā.
- (100) Saskaņā ar Vācijas shēmu atbrīvojumam var pieteikties tikai tādi uzņēmumi, kuri var pierādīt, ka vispārēja cenu iesaldēšana tos ietekmē īpaši smagi, t. i., finanšu slogs, kas izriet no cenu iesaldēšanas, kļūst nepieņemams. Tādējādi atbilstīgi mērķim, kas ir uzturēt ilgtspējīgu izmaksu līmeni veselības aprūpes sistēmā, nosacījumi atbrīvojumu piešķiršanai ir ierobežoti. Kā raksturots iepriekš, šādi nosacījumi būtībā attiecas tikai uz tādu situāciju novēršanu, kad cenu iesaldēšanas radītās ietekmes dēļ tiek izslēgta iespēja ieviest cenu iesaldēšanu. Tādēļ atbrīvojumu ir tiesīgi saņemt tikai tādi uzņēmumi, kuri var pierādīt tiešu cēloņsakarību starp cenu iesaldēšanu un savām finansiālajām grūtībām. Šādi atbrīvojumi ir nepieciešami, lai nodrošinātu, ka cenu iesaldēšanas dēļ visādā ziņā veselīgi uzņēmumi nav spiesti bankrotēt.
- (101) Tādējādi Komisija secina, ka shēma, uz kuru attiecas novērtējums, ir atbilstīgs instruments tāda mērķa sasniegšanai, kas ir ilgtspējīga izmaksu līmeņa uzturēšana veselības aprūpes sistēmā, un vienlaikus nodrošina, ka šī mērķa sasniegšanai ieviesto pasākumu (cenu iesaldēšana) ietekmē visādā ziņā veselīgi uzņēmumi nav spiesti bankrotēt, jo tādā gadījumā būtu izslēgta iespēja ieviest cenu iesaldēšanu. Turklāt Komisija norāda, ka pieejamais instruments ir mazāk kropļojošs nekā iespēja ierobežot tādu uzņēmumu atbilstīgumu, kuri var pierādīt, ka pastāv tieša cēloņsakarība starp cenu iesaldēšanu un to finansiālajām grūtībām.
- (102) Saistībā ar šo Komisija norāda, ka saskaņā ar 20. un 21. apsvērumu ikvienam potenciālajam atbalsta saņēmējam shēmas ietvaros jāpierāda, ka pastāv tieša cēloņsakarība starp cenu iesaldēšanu un tā finansiālajām grūtībām. Tas jo īpaši nozīmē, ka jāpierāda, ka to finansiālās grūtības nav radušās strukturālu iemeslu dēļ. Ja vēl ir kādi uzņēmējdarbības pasākumi, kas ir piemēroti finansiālo grūtību novēršanai vai ierobežošanai, tie jāveic kā prioritāri. Uzņēmumam savā pieteikumā jānorāda, kādus uzņēmējdarbības pasākumus šī mērķa sasniegšanai tas jau ir veicis.
- (103) Visi šie nosacījumi atbilstīguma noteikšanai saistībā ar cēloņsakarību starp cenu iesaldēšanu un finansiālajām grūtībām jāpārbauda eksperta – kvalificēta grāmatveža – sagatavotā atzinumā. Jo īpaši grāmatvedim skaidri jāaplūcina minētā cēloņsakarība un jānorāda iemesli. Turklāt grāmatvedim jānovērtē uzņēmējdarbības pasākumi, kas jau ir veikti finansiālo grūtību novēršanai vai ierobežošanai.
- (104) Kā norādīts iepriekš 25. apsvērumā, uz šiem nosacījumiem attiecas stingra *ex ante* un *ex post* kontrole, ko veic BAFA. Ja *ex post* kontrole parāda, ka nosacījumi netika izpildīti visā perioda laikā, ko aptver sākotnējais atbrīvojums, BAFA pieņem galīgu negatīvu lēmumu, ar kuru sākotnējais atbrīvojums tiek atcelts.
- (105) Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, Komisija secina, ka atbilstīguma kritēriji atbrīvojuma saņemšanai no cenu iesaldēšanas nodrošina, ka atbalsts ir stingri ierobežots un nepārsniedz nepieciešamo minimālo apmēru. Turklāt tikai daži atbrīvojumi, kas tika piešķirti shēmas ietvaros (laikā no 2010. gada līdz 2013. gadam atbrīvojumi tika piešķirti tikai deviņiem uzņēmumiem; sīkāku informāciju skatīt 26.–28. apsvērumā), liecina, ka BAFA šos atbilstīguma kritērijus ir stingri piemērojis. Tādēļ Komisija secina, ka atbalsts shēmas ietvaros ir samērīgs.

Konkurences kropļošana un ietekme uz tirdzniecību ES

- (106) Visbeidzot, Komisija norāda, ka shēma nekropļo konkurenci vai neietekmē tirdzniecību ES tādā mērā, kas ir pretrunā kopīgām interesēm. Pateicoties iepriekš minētajiem stingrajiem atbilstīguma kritērijiem, labumu no atbalsta guva tika daži uzņēmumi shēmas ietvaros un kopējais shēmas ietvaros piešķirtā atbalsta apmērs (EUR 11–12 miljoni laikā no 2010. gada augusta līdz 2013. gada decembrim) uzskatāms par salīdzinoši mazu, ņemot vērā zāļu attiecīgo tirgu. Tādēļ atbalsta ietekme uz konkurenci un tirdzniecību ES ir ļoti ierobežota un jebkurā gadījumā nerada konkurences kropļojumus, kas būtu pretrunā kopīgām interesēm.

7. SECINĀJUMS

- (107) Komisija uzskata, ka Vācija ir nelikumīgi īstenojusi attiecīgo atbalsta shēmu, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu. Tomēr, ņemot vērā iepriekš minēto novērtējumu, Komisija uzskata, ka shēma ir saderīga ar iekšējo tirgu atbilstīgi LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktam,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Pasākums, kuru Vācija īstenojusi, pamatojoties uz Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodeksa V daļas 130.a iedaļas 4. punktu un Direktīvas 89/105/EEK 4. pantu, ir saderīgs ar iekšējo tirgu Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 3. punkta c) apakšpunkta nozīmē.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federālajai Republikai.

Briselē, 2015. gada 27. martā

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Margrethe VESTAGER